

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine
Суд Босне и Херцеговине

Predmet broj: S1 1 K 018951 15 Kžk (veza X-KRŽ-06/243)

Datum donošenja i objave: 09.06.2015. godine

Pred sudskim vijećem u sastavu:

sudija Mirza Jusufović, kao predsjednik vijeća
sudija Tihomir Lukes, kao član vijeća
sudija Mr Dragomir Vukoje, kao član vijeća

**PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE
protiv
SRETENA LAZAREVIĆA, DRAGANA STANOJEVIĆA I SLOBODANA
OSTOJIĆA**

DRUGOSTEPENA PRESUDA

Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine:

Adis Nuspahić

Advokati:

Branilac osuđenog Sretena Lazarevića, advokat Radivoje Lazarević

Branilac osuđenog Dragana Stanojevića, advokat Miloš Perić

Branilac osuđenog Slobodana Ostojića, advokat Miodrag Lj. Stojanović

Kraljice Jelene br. 88, 71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina, Tel: 033 707 100, Faks: 033 707 155

Краљице Јелене бр. 88, 71 000 Сарајево, Босна и Херцеговина, Тел: 033 707 100, Факс: 033 707 155

Broj: S1 1 K 018951 15 Kžk (veza X-KRŽ-06/243)

Sarajevo, 09.06.2015. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, u vijeću Apelacionog odjeljenja, sastavljenom od sudija Mirze Jusufovića, kao predsjednika vijeća, te sudija Tihomira Lukesa i Mr Dragomira Vukoja, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjetnika Medine Džerahović, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Sretena Lazarevića, Dragana Stanojevića i Slobodana Ostojića, zbog krivičnog djela Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu KZ BiH), u vezi sa članom 29. KZ BiH, u povodu odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj AP-717/11 od 15.04.2015. godine, kojom je ukinuta presuda Suda Bosne i Hercegovine broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine u dijelu koji se odnosi na primjenu blažeg krivičnog zakona, nakon održanog ročišta pred vijećem Apelacionog odjeljenja u dijelu u kojem je ukinuta navedena presuda, u prisustvu tužioca Tužilaštva Bosne i Hercegovine Adisa Nuspačića, optuženih Sretena Lazarevića, Dragana Stanojevića i Slobodana Ostojića i njihovih branilaca, advokata Radivoja Lazarevića, Miloša Perića i Miodraga Lj. Stojanovića, dana 09.06.2015. godine, donio je i javno objavio slijedeću:

P R E S U D U

Radnje optuženih Sretena Lazarevića, Dragana Stanojevića i Slobodana Ostojića utvrđene presudom Suda BiH broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine, za koje su isti tom presudom oglašeni krivim, pravno se kvalifikuju kao krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije preuzetog na osnovu Zakona o primjeni Krivičnog zakona

Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona SFRJ^[1], u vezi sa članom 22. istog Zakona, za koje krivično djelo im ovo vijeće, na osnovu navedene zakonske odredbe, te odredaba članova 33., 38. i 41. KZ SFRJ, kao i člana 42. stav 2. KZ SFRJ u odnosu na Slobodana Ostojića, izriče

Sretenu Lazareviću kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina,
Draganu Stanojeviću kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina, a
Slobodanu Ostojiću kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine i 6 (šest) mjeseci,

u koje kazne im se osnovu člana 50. stav 1. KZ SFRJ ima uračunati vrijeme koje su proveli u pritvoru od 22.09.2010. godine do 21.01.2011. godine, kao i vrijeme provedeno na izdržavanju kazne po pravosnažnoj presudi Suda Bosne i Hercegovine broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine, i to od 21.01.2011. godine kada su stupili na izdržavanje, pa nadalje.

O b r a z l o ž e n j e

I. ISTORIJAT POSTUPKA

Presudom Suda Bosne i Hercegovine (Sud BiH), broj X-KR-06/243 od 29.09.2008. godine, optuženi Sreten Lazarević, Dragan Stanojević, Mile Marković i Slobodan Ostojić, oglašeni su krivim da su radnjama opisanim u izreci navedene presude izvršili krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) u vezi sa članom 29. KZ BiH, a u odnosu na Sretenu Lazarevića i u vezi sa članom 31. KZ BiH, kao i članom 180. stav 2. KZ BiH.

Na osnovu odredbe člana 285. Zakona o krivičnom postupku BiH (ZKP BiH), a uz primjenu odredbi iz člana 39., 42., 48. KZ BiH prvostepeno vijeće Suda BiH je osudilo optuženog

^[1] Uredba sa zakonskom snagom o primjeni Krivičnog zakona Republike Bosne i Hercegovine i Krivičnog zakona Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije koji je preuzet kao republički zakon za vrijeme neposredne ratne opasnosti ili za vrijeme ratnog stanja (Sl.list R BiH broj 6/92) i Zakon o potvrđivanju uredbi sa zakonskom snagom (Sl. list R BiH broj 13/94);

Sretena Lazarevića na kaznu zatvora u trajanju od 10 (deset) godina, a uz primjenu odredbi člana 39., 42., 48. i 50. KZ BiH optuženog Dragana Stanojevića na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina i optužene Mileta Markovića i Slobodana Ostojića na kaznu zatvora u trajanju od po 5 godina.

Istom presudom optuženi Sreten Lazarević oslobođen je optužbe da je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ BiH, na način opisan pod tačkom 1., 1.5. oslobađajućeg dijela presude, optuženi Mile Marković oslobođen je optužbe da je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) u vezi sa članom 29. KZ BiH, na način opisan pod tačkom 2., 3.2. oslobađajućeg dijela presude i optuženi Slobodan Ostojić da je počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) u vezi sa članom 29. KZ BiH na način opisan pod tačkom 3., 4.1. oslobađajućeg dijela presude.

Na osnovu člana 283. stav 1. tačka b) ZKP BiH, optužba je odbijena u odnosu na radnje opisane pod tačkama I, podtačka 3. i 7.c), tačka II podtačka 2. i 3., jer je tužilac u toku glavnog pretresa odustao od navedenih tačaka optuženja.

Na osnovu člana 188. stav 4. ZKP BiH optuženi su oslobođeni dužnosti da naknade troškove krivičnog postupka, dok su oštećeni, u smislu odredbe člana 198. stav 2. istog zakona, sa imovinsko-pravnim zahtjevima upućeni na parnicu.

Rješenjem Apelacionog vijeća broj X-KRŽ-06/243 od 21.06.2009. godine žalbe advokata Radivoja Lazarevića, branioca optuženog Sretena Lazarevića, advokata Miloša Perića, branioca optuženog Dragana Stanojevića, advokata Nenada Rubeža, branioca optuženog Mile Markovića i advokata Miodraga Lj. Stojanovića, branioca optuženog Slobodana Ostojića su uvažene i navedena presuda u osuđujućem dijelu ukinuta, te je u tom dijelu određeno održavanje pretresa pred vijećem Apelacionog odjeljenja Odjela I za ratne zločine Suda BiH.

1. Presuda Apelacionog vijeća broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine

Nakon ponovljenog postupka, vijeće Apelacionog odjeljenja (Apelaciono vijeće/Vijeće) je izreklo drugostepenu presudu broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine, kojom je optužene Sretena Lazarevića, Dragana Stanojevića, Slobodana Ostojića, oglasilo krivim za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ

BiH u vezi sa članom 29. KZ BiH, te je optuženi Sreten Lazarević osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 9 (devet) godina, optuženi Dragan Stanojević osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 7 (sedam) godina, a optuženi Slobodan Ostojić na kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina. Istom presudom optuženi Sreten Lazarević oslobođen je od optužbe da je radnjama opisanim pod tačkom 1.5. počinio krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZ BiH u vezi sa članom 180. stav 2. KZ BiH, dok je optuženi Mile Marković u cjelosti oslobođen od optužbe.

U izreci navedene presude utvrđeno je da su tada optuženi u periodu od maja 1992. godine do kraja ljeta 1992. godine u Zvorniku, za vrijeme oružanog sukoba i rata u BiH, kao pripadnici rezervnih policijskih snaga SJB Zvornik, postupali suprotno odredbama člana 3. Ženevske konvencije o zaštiti civilnih lica za vrijeme rata od 12. augusta 1949. godine, te nečovječno postupali prema civilima koji su bili nezakonito zatvoreni u zgradi Općinskog suda za prekršaje u Zvorniku i u zgradi DP „Novi izvor“ u Zvorniku.

Pod tačkom I izreke presude, Apelaciono vijeće je utvrdilo da je prvooptuženi **Sreten Lazarević** kao stražar i *de facto* zamjenik upravnika u zatvoru koji se nalazio u zgradi Suda za prekršaje, a kasnije u zgradi DP „Novi izvor“, na način opisan u tačkama 1.-4. predmetnog dijela izreke. Tako, pod tačkom 1. – u zgradi Suda za prekršaje omogućio i nije spriječio nečovječno postupanje prema zatvoreniku Smajlović Ramisu, i to na način da se saglasio da on iz zatvoreničke prostorije bude doveden u stražarsku sobu, gdje ga je neidentificirano lice pretuklo policijskom palicom, nanoseći mu time teške patnje pri čemu je optuženi Sreten Lazarević sve vrijeme bio prisutan, pa iako je bio dužan da takvo postupanje prema zatvoreniku spriječi, to nije učinio; pod tačkom 2. – u zgradi DP „Novi izvor“ došao u zatvoreničku prostoriju, upitao zatvorenike da li je neko od njih iz Bratunca, te kada se javio Sejfo Omerović, izveo ga je iz prostorije i predao grupi neidentificiranih lica, čime im je omogućio da prema ovom zatvoreniku nečovječno postupaju, jer ga je ova grupa neidentificiranih lica odvela u obližnju garažu gdje su ga pretukli, nanoseći mu time teške patnje, a potom su ga ubacili u gepek vozila, kojim su pethodno došli, odvezli se u nepoznatom pravcu i od tada mu se gubi svaki trag; pod tačkom 3. - u zgradi DP „Novi izvor“ nečovječno postupao prema zatvoreniku Nuriji Nuhanoviću, jer ga je pretukao i time mu nanio teške patnje usljed čega je isti izgubio svijest; pod tačkom 4. - u zgradi DP „Novi izvor“ bio prisutan kada je grupa stražara, među kojima je bio i Slobodan Ostojić, nečovječno postupala prema zatvorenima Ramisu Smajloviću i Admiru Hadživdiću, tako što su ih pretukli zbog navodnog pokušaja bjekstva, nanoseći im na taj način teške

patnje, a da to ničim nije spriječio, već se sa takvim postupkom saglasio.

Istovremeno, optuženi Lazarević je oslobođen od optužbe da je u periodu od maja 1992. godine do marta 1993. godine u više navrata dozvoljavao da u zatvorske prostorije ulaze neovlaštena lica - grupe vojnika, zv. Gogićevci, i dr. tako što im je sam otključavao vrata ili dopuštao drugim stražarima da to nekažnjeno čine, te da su tako u tačno neutvrđene dane neidentificirani vojnici fizički zlostavljali i tukli zatvorenike, čime bi počinio krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 173. stav 1. tačka c) KZBIH u vezi sa članom 180. stav 2. KZBiH.

U odnosu na optuženog **Dragana Stanojevića**, Apelaciono vijeće je pod tačkom II.1. izreke presude utvrdilo da je isti kao stražar u naprijed pomenutom zatvoru, nečovječno postupao prema nezakonito zatvorenim licima, jer je u više navrata otključavao zatvorske prostorije i time omogućavao grupama vojnika da nečovječno postupaju prema zatvorenicima, a posebno prema zatvoreniku Fahrudinu Memiću, govoreći im da je to lice koje je ranilo jednog Srbina, zbog čega su neidentificirani vojnici u više navrata istog pretukli, nanoseći mu teške patnje, a u junu 1992. godine u zgradi DP „Novi izvor“ na isti način omogućio jednoj grupi vojnika koju je predvodio izvjesni „Saša“ da pretuku istog zatvorenika, što su oni i učinili, pri čemu su ga oborili na pod i skakali mu po leđima, nanoseći mu teške patnje.

Optuženi **Slobodan Ostojić** je pod tačkom III.1. izreke presude oglašen krivim da je kao stražar u naprijed pomenutom zatvoru, iz zatvoreničke prostorije izveo zatvorenike Ramisa Smajlovića i Admira Hadživdića, te ih odveo u drugu prostoriju, gdje je, zajedno sa drugim stražarima, učestvovao u njihovom premlaćivanju, sve zbog navodnog pokušaja bjekstva, nanoseći im time teške patnje.

2. Odluka Ustavnog suda BiH

Postupajući po apelaciji optuženog Dragana Stanojevića, izjavljenoj putem branioca Miloša Perića, od 14.2.2011. godine (AP 717/11), te apelaciji optuženih Sretena Lazarevića i Slobodana Ostojića, izjavljenoj putem branilaca Radivoja Lazarevića i Miodraga Lj. Stojanovića (AP 735/11), od 15.2.2011. godine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine (Ustavni sud BiH) je dana 15.04.2015. godine donio odluku broj AP-717/11 kojom je djelimično usvojio predmetne apelacije, utvrdivši povredu člana II/2. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 7. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i

osnovnih sloboda (u daljem tekstu EKLJP), te ukinuo presudu Suda BiH broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine, u dijelu koji se odnosi na **primjenu blažeg krivičnog zakona**. Istom odlukom, odbijena je kao neosnovana apelacija Dragana Stanojevića, Sretena Lazarevića i Slobodana Ostojića, podnesena protiv presude Suda BiH broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine u odnosu na član II/3.e) Ustava BiH i član 6. stav 1. EKLJP. Ustavni sud BiH je takođe konstatovao da ukidanje navedene presude Suda BiH, u dijelu kako je navedeno, ni na koji način ne utiče na apelantovo lišavanje slobode, zadržavanje i pritvor, što je u isključivoj nadležnosti Suda BiH. Predmet je vraćen Sudu BiH koji je obavezan da po hitnom postupku donese novu odluku, u odnosu na izricanje kazne u skladu sa članom II/2. Ustava BiH i članom 7. stav 1. EKLJP.

Odluka Ustavnog suda BiH broj AP-717/11 od 15.04.2015. godine, Sudu Bosne i Hercegovine dostavljena je dana 11.05.2015. godine.

Postupajući u skladu sa obavezom koja proizilazi iz predmetne odluke, a u cilju njene što hitnije implementacije, Apelaciono vijeće je dana 04.06.2015. godine održalo ročište kojem su pristupili tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine, optuženi i njihovi branioci.

Tužilac je istakao da se, slijedom odluke Ustavnog suda BiH, ne protivi primjeni KZ SFRJ, kao zakona koji je važio u vrijeme izvršenja predmetnog krivičnog djela, u konkretnom predmetu, te je predložio da Apelaciono vijeće, radnje za koje su Sreten Lazarević, Dragan Stanojević i Slobodan Ostojić oglašeni krivim pravno kvalifikuje prema KZ SFRJ i za iste, izreknu kazne zatvora u granicama propisanim navedenim zakonom.

Branilac optuženog Dragana Stanojevića, advokat Miloš Perić, je istakao prigovor da nisu ispunjene pretpostavke za održavanje ročišta, te zatražio njegovo odlaganje insistirajući na prethodnom postupanju suda po zahtjevu branilaca za ponavljanjem postupka u korist optuženih/osuđenih u smislu provođenja procedure propisane odredbama članova 330, 33. i 332. ZKP BiH, smatrajući da nema zakonskog osnova za postupanje suda po službenoj dužnosti. Takvom stavu su se pridružili i ostali branioci.

Nakon odbijanja prigovora branilaca o neispunjenju pretpostavki za održavanje ročišta, branioci sve troje optuženih su saglasno predložili primjenu KZ SFRJ kao blažeg zakona, u odnosu na njihove branjenike, smatrajući da to nakon odluke Ustavnog suda BiH više nije ni sporno. Prema njihovom stanovištu, to svakako zahtijeva izricanje znatno blažih kazni prema optuženim, obzirom da su presudom broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine (parag 242.) na strani svakog od njih utvrđene naročito olakšavajuće okolnosti. U

kontekstu navedenog, branilac Miodrag Stojanović je istakao da je navedenom presudom optuženom Slobodanu Ostojiću izrečena kazna zatvora u trajanju od 5 (pet) godina, dakle, zakonski minimum za ublažavanje prema tada primijenjenom KZ BiH, te bi shodno navedenom, u konkretnom slučaju, cijeneći sve osobito olakšavajuće okolnosti koje su cijanjene i kod donošenja presude broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine, trebalo primijeniti analogiju, te optuženom sada izreći kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, kao zakonski minimum za ublažavanje kazne prema KZ SFRJ u odnosu na krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. tog Zakona.

II. PROCESNA SITUACIJA NAKON DONOŠENJA ODLUKE USTAVNOG SUDA BIH

Prije razmatranja i obrazlaganja nove odluke u odnosu na primjenu blažeg krivičnog zakona, izricanja kazne u skladu sa članom II/2 Ustava BiH i članom 7. stav 1. EKLJP, kako je to naloženo predmetnom odlukom Ustavnog Suda BiH, a povodom istaknutog prigovora odbrane i zahtjeva za odlaganjem ročišta, ovo Vijeće nalazi potrebnim dati kratke razloge u pogledu procesne situacije nastale nakon ukidanja drugostepene presude Suda Bosne i Hercegovine broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine, u dijelu kako je to prethodno navedeno.

Podnešenim prijedlozima za ponavljanje postupka u korist optuženih Sretena Lazarevića i Dragana Stanojevića, podnesenih od strane njihovih branilaca, zaprimljenim u ovaj sud dana 4.6.2015. godine, a kojim se pridružio i branilac optuženog Slobodana Ostojića, koji prijedlog se zasnivao na činjenici da je Ustavni sud BiH pomenutom odlukom utvrdio povredu ljudskih prava apelanata, branioci su tvrdili da su se nakon odluke Ustavnog suda BiH stekli zakonski uslovi iz člana 327. stav 1. tačka f) ZKP BiH da se dozvoli ponavljanje krivičnog postupka završenog pravosnažnom presudom. Stoga predlažu da sud, postupajući u smislu odredbi člana 330, 331. i 332. ZKP BiH dopusti ponavljanje krivičnog postupka i u skladu s tim odredi prekid izvršenja izrečenih kazni zatvora.

Apelaciono vijeće je iznesene prigovore i prijedloge odbrane dovelo u vezu sa specifičnom procesnom situacijom u kojoj se našlo nakon donošenja odluke Ustavnog suda BiH. Naime, radi se zaista o jednoj, procesnim zakonom neregulisanoj situaciji, jer ZKP BiH ne sadrži odredbe po kojima se ima postupati u slučaju ukidanja drugostepene presude od strane Ustavnog suda BiH, a pogotovo kada se radi o djelimičnom ukidanju kada je ostali dio presude, koji se odnosi na izvršenje djela i krivicu, ostao neizmjenjen, a to znači, i dalje pravosnažan. Takvu situaciju upravo imamo u konkretnom slučaju, jer se

istom odlukom Ustavni sud BiH izričito odredio u pogledu ostalih prigovora apelanata, optuženih Dragana Stanojevića, Sretena Lazarevića i Slobodana Ostojića, zaključujući da nije povređeno pravo apelanata na pravično suđenje, pravo na adekvatan pravni lijek, niti pravo na nediskriminaciju. To je bio razlog zbog koga su prigovori apelanata kojima su presudu Suda Bosne i Hercegovine pobijali zbog povrede člana II/3.e) Ustava BiH i člana 6. stav 1. EKLJP, odbijeni kao neosnovani. U vezi s tim, u obrazloženju Odluke, u paragrafu 71. izričito je navedeno da :

„Ustavni sud zaključuje da nema povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije u situaciji kada je Ustavni sud iz obrazloženja osporene presude utvrdio da krivičnopravna odgovornost apelanata za krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva za koje su proglašeni krivim i osuđeni nije utvrđena proizvoljnom ocjenom dokaza, već, suprotno, nakon neposredne i sveobuhvatne analize i ocjene dokaza pojedinačno i u međusobnoj vezi, odakle je van svake razumne sumnje proistekao zaključak da su apelanti počinili krivično djelo koje im se stavlja na teret i na osnovu kojih niti jedno značajno pitanje nije ostalo nerazjašnjeno u smislu principa presumpcije nevinosti i *in dubio pro reo*.“

Obzirom na ovakve navode, nedvojbeno je da u konkretnom predmetu Ustavni sud BiH nije doveo u pitanje pravilnost presude Suda BiH broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine u dijelu koji se odnosi na postojanje krivičnog djela i krivice optuženih, za radnje za koje je od strane vijeća Apelacionog odjeljenja Suda BiH utvrđena njihova krivica¹. Kako je dakle pobijana presuda u tom dijelu ostala neizmjenjena, odnosno i dalje pravosnažna odluka o tome, ponovno raspravljanje o postojanju krivičnog djela i krivici apelanata pred ovim vijećem nije dozvoljeno, a rasprava i odlučivanje ograničeni samo na pitanja primjene blažeg krivičnog zakona i kazne, kako je to i određeno Odlukom Ustavnog suda BiH.

U pogledu prigovora kojima se osporava faza postupka i zahtjeva odlučivanje po prijedlogu branilaca za ponavljanje postupka u korist optuženih/osuđenih, kao svojevrsnog prethodnog pitanja u ovoj krivičnopravnoj stvari, Apelaciono vijeće je konstatovalo da isto i nema ovlaštenja da preispituje vlastite pravosnažne odluke, u onom dijelu u kojem nisu dovedene u pitanje odlukama Ustavnog suda, a da je shodno odredbi člana 330. ZKP BiH

za odlučivanje o zahtjevu za ponavljanje postupka inače nadležno vijeće iz člana 24. stav 5. istog zakona.

U svakom slučaju, krivica optuženih/apelanata, kao ni utvrđeno činjenično stanje, nisu dovedeni u pitanje Odlukom Ustavnog suda BiH, niti je isti o tome izdao bilo kakav nalog, zbog čega se postupak nakon Odluke Ustavnog suda BiH, i pored održanih sličnosti, ipak ne može tretirati kao postupak po vanrednom pravnom lijeku propisanom u članu 327. ZKP BiH, po kome bi trebalo voditi proceduru isključivo u skladu sa odredbama članova 330, 331. i 332. ZKP BiH, kako to odbrane traže.

Naime, ZKP BiH, u članu 327. predviđa mogućnost da dođe do ponavljanja postupka u korist osuđenog lica, kao vanrednog pravnog lijeka, onda kada je „...*krivični postupak završen pravnosnažnom presudom...*“, i to pod taksativno navedenim okolnostima i uslovima, gdje je pod tačkom f) navedenog člana određeno da se postupak može ponoviti i „*ako Ustavni sud Bosne i Hercegovine, Dom za ljudska prava ili Evropski sud za ljudska prava utvrdi da su u toku postupka kršena ljudska prava i osnovne slobode i ako je presuda zasnovana na tom kršenju*“.

Dakle, opšti uslov koji mora biti ispunjen, da bi se moglo govoriti o ponavljanju postupka, na čemu je odbrana insistirala, jeste postojanje pravnosnažne presude donesene u krivičnom postupku, a u konkretnom slučaju ranija pravosnažna presuda je ukinuta u djelu primjene blažeg zakona, a slijedom toga i kazne, tako da više nema pravosnažne odluke o tome. Pored toga, da bi se dozvolilo ponavljanje postupka u korist osuđenog, nužno je da je odlukom nekog od navedenih sudova **utvrđena povreda prava i sloboda**, a da se presuda temelji na takvim kršenjima. Taj uslov je u ovom slučaju ispunjen, te utvrđena povreda iz člana 7 EKLJP, ali je Ustavni sud otišao i korak dalje, te sam, shodno Pravilima suda, djelimično ukinuo presudu ovog suda.

S obzirom na pozivanje branilaca na drugačiju praksu nekih vijeća ovog suda, vijeće naglašava da je u predmetu *Maktouf i Damjanović vs BiH*² Evropski sud za ljudska prava utvrdio da je pravnosnažnim presudama Suda BiH, koje su donesene u krivičnim postupcima, koji su se vodili pred tim sudom protiv navedenih aplikanata, došlo do kršenja člana 7. Evropske konvencije o ljudskim pravima. Evropski sud, pri tome, nije dirao samu

¹ To je i razlog da Ustavni sud BiH presudu Suda BiH broj X-KRŽ- 06/243 od 22.09.2010. ukine samo u dijelu koji se odnosi na primjenu blažeg krivičnog zakona.

² Aplikacije br. 2312/08 i 34179/08, odluka od 18.07.20013. godine

presudu, već samo konstatovao povredu i dao nalog da se ista otkloni. Na temelju navedene odluke, Sud BiH je, odlučujući po zahtjevima za ponavljanje postupka odbrane osuđenih Damjanovića i Maktoufa, dozvolio ponavljanje postupka u korist osuđenih, primjenom člana 327. stav 1. tačka f) ZKP BiH.

Iz svega navedenog jasno proizilazi da se u ovom slučaju ne radi o situaciji striktno propisanoj odredbom člana 327. ZKP BiH tj. vanrednom pravnom lijeku ponavljanje postupka u korist osuđenog lica, jer je Ustavni sud ne samo utvrdio povredu, nego u skladu sa svojim Pravilima, zašto ima ustavni osnov, otišao i dalje, te presudu ovog suda ukinuo u djelu koji se odnosi na primjenu blažeg krivičnog zakona. Da je Ustavni sud imao intenciju da se nakon njegove odluke, dalje postupa po proceduri propisanoj odredbama na koje se branioci pozivaju, isti bi samo konstatovao utvrđenu povredu, bez ukidanja presude u predmetnom dijelu. Postupajući na način kako je to u konkretnom slučaju, Ustavni sud je svojom odlukom unaprijed determinisao fazu postupka pred Apelacionim vijećem.

Stoga je ovo Vijeće, polazeći prvenstveno od činjenice da je Ustavni sud BiH naložio Sudu BiH donošenje nove odluke po hitnom postupku, pristupilo donošenju nove odluke u ukinutom dijelu, mimo odredbi članova 330.-332. ZKP BiH. Apelaciono vijeće takođe smatra za potrebnim naglasiti da je ovakvim postupanjem ostvaren konačan cilj i svrha koji se željela postići podnošenjem prijedloga za ponavljanjem postupka u korist osuđenih, a to je otklanjanje povrede utvrđene odlukom Ustavnog suda i donošenje nove presude kojim se ista otklanja. Naime, obaveza suda bi i u tom postupku, za slučaj njegovog provođenja, opet bila otklanjanje povrede koja se tiče isključivo primjene blažeg krivičnog zakona i izricanja kazni, a nikako da ponovno odlučuje o krivici optuženih, što se izgleda nastojalo izdejstvovati insistiranjem na proceduri propisanoj odredbama članova 330, 331. i 332. ZKP BiH.

III. PRIMJENA ZAKONA

Apelaciono vijeće je u postupku donošenja presude X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine, a koja je u dijelu primjene blažeg krivičnog zakona, ukinuta naprijed pomenutom Odlukom Ustavnog suda BiH, razmatralo pitanje primjene materijalnog zakona u ovom predmetu ali je nakon uporedne analize odredbe člana 173. KZ BiH i odredbe člana 142. preuzetog KZ SFRJ, i to prvenstveno sa aspekta propisanih kazni za krivično djelo

ratni zločin protiv civilnog stanovništva, zaključilo da je za optužene povoljnija primjena KZ BiH, koji zakon je stupio na snagu nakon izvršenja krivičnog djela za koje su optuženi terećeni, u odnosu na preuzeti KZ SFRJ koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Za takav zaključak je u ranijoj presudi bila data iscrpna argumentacija, a koja se ovom prilikom neće ponavljati. Data argumentacija je imala uporište u ranijoj odluci Ustavnog suda BiH u predmetu *Maktouf* broj AP 1785/06 od 30.03.2006. godine, kojom je primjena KZ BiH, bez obzira na princip zabrane retroaktivnosti, tada ocijenjena pravilnom, čime se vijeće rukovodilo prilikom donošenja presude X-KRŽ- 06/243 od 22.09.2010. godine.

Međutim, nakon odluke Evropskog suda za ljudska prava u predmetima *Maktouf i Damjanović*, došlo je do promjene stava Ustavnog suda BiH u pogledu pitanja blažeg krivičnog zakona i primjene KZ BiH. U vezi s tim u Odluci o dopustivosti i meritumu broj AP 717/11 Od 15. 04. 2015. godine, koja se ovom prilikom implementira, data je slijedeća argumentacija u paragrafima 57. i 60. Odluke:

„Dovodeći prethodne stavove u vezu s konkretnim predmetom, rukovodeći se principom Evropskog suda prema kojem njegov zadatak nije da razmotri *in abstracto* da li je retroaktivna primjena KZBiH iz 2003. godine u predmetima ratnih zločina sama po sebi inkompatibilna sa članom 7. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da odgovor na ovo pitanje zavisi od okolnosti svakog predmeta pojedinačno. Te okolnosti zavise od visine izrečene kazne i zapriječene kazne, odnosno od raspona propisanih kazni prema zakonu koji je bio na snazi u vrijeme izvršenja krivičnog djela i u zakonu na osnovu kojeg je izrečena kazna (KZSFRJ, odnosno KZBiH). Ustavni sud konstatira da je krivično djelo ratni zločin protiv civilnog stanovništva bilo definirano u oba zakona (KZSFRJ i KZBiH) na identičan način, ali je raspon zapriječene kazne različit. S tim u vezi, Ustavni sud smatra da je, s obzirom na visinu izrečene kazne, od posebnog značaja bilo da se ustanovi koji je zakon (KZSFRJ ili KZBiH) „blaži“, odnosno povoljniji u pogledu propisane minimalne kazne.“ (para 57.)

„Imajući u vidu da je minimum kazne zatvora prema KZSFRJ pet godina, a prema KZBiH deset godina, te činjenicu da je primjenom odredaba KZBiH apelantima izrečena kazna niža od kazne propisane zakonom nedvosmisleno proizlazi da je u okolnostima konkretnog slučaja blaži KZSFRJ bez obzira na činjenicu da, s obzirom na propisani raspon kazne zatvora, ne znači da bi apelanti i dobili manju kaznu zatvora da je u njihovom slučaju primijenjen KZSFRJ. Naime, od ključnog značaja je to da su apelanti mogli dobiti nižu kaznu da je ovaj zakon i primijenjen (vidi, *Maktouf i Damjanović*, tačka 70).“ (para 60.)

Imajući u vidu ovakav stav iz Odluke Ustavnog suda BiH, kojom je ranija presuda ovog suda u tom dijelu ukinuta, a po kojem stavu je za –apelante preuzeti KZ SFRJ blaži zakon od KZ BiH, to je ovo Vijeće zaključilo da u konkretnom slučaju valja primijeniti preuzeti KZ SFRJ, kao zakon koji je važio u vrijeme izvršenja krivičnog djela. Stoga se, radnje za koje su Sreten Lazarević, Dragan Stanojević i Slobodan Ostojić prvostepenom presudom oglašeni krivim – nečovječno postupanje, ovom presudom pravno kvalifikuju kao krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ.

S obzirom na utvrđeni vid učešća optuženih u izvršenju inkriminiranih radnji, detaljno opisanih u izreci ranije presude, što nije osporeno od strane Ustavnog suda (postupanje kao saizvršilaca), valjalo je takođe primijeniti odgovarajuću odredbu KZ SFRJ, a to je odredba člana 22. tog Zakona.

Naime, odredba člana 22. KZ SFRJ (saizvršilaštvo) propisuje:

„Ako više lica, učestvovanjem u radnji izvršenja ili na drugi način, zajednički učine krivično djelo, svako od njih kazniće se kaznom propisanom za to djelo.“

IV. ODLUKA O KAZNI

Imajući u vidu da je Vijeće u konkretnom slučaju našlo opravdanom primjenu preuzetog KZ SFRJ, isti je valjalo primijeniti i u postupku odmjeravanja kazne, pri čemu je vijeće bilo u obavezi kretati se u rasponu kazni koje su propisane odredbom člana 142. KZ SFRJ za krivično djelo za koje su Sreten Lazarević, Dragan Stanojević i Slobodan Ostojić oglašeni krivim, a u skladu sa odredbama kojima su propisana opšta pravila o odmjeravanju kazne iz člana 41. KZ SFRJ. S tim u vezi, Vijeće je imalo u vidu da je za krivično djelo Ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz člana 142. stav 1. KZ SFRJ, zapriječena kazna zatvora u trajanju od najmanje 5 (pet) godina ili smrtna kazna. Ustavni sud je u paragrafu 59. zaključio:

„Osim toga, Ustavni sud, u vezi sa obrazloženjem osporene presude Suda BiH u pogledu primjene KZBiH kao „blažeg“ zakona, sa aspekta propisanih kazni je ustanovio da apelantima, dakle, nije izrečena kazna dugotrajnog zatvora, već da im je izrečena kazna ispod minimuma propisanog zakonom. To, dalje, znači da je postojala mogućnost da se apelantima izrekne kazna u kraćem trajanju, u okviru propisanog raspona, te da nije bilo potrebno utvrđivati koji zakon propisuje blažu maksimalnu kaznu, već je bilo neophodno

utvrditi koji je zakon blaži u pogledu minimalne kazne (vidi, *Maktouf i Damjanović*, tač. 67-69).“

Nadalje, u postupku odmjeravanja kazne, Vijeće je posebnu pažnju obratilo na sve okolnosti koje mogu biti od uticaja da kazna bude manja ili veća (olakšavajuće i otežavajuće okolnosti), cijeneći činjenice da su optuženi djela počinili u svojstvu rezervnih policajaca-stražara u zatvoru, svjesni svog položaja i moći u odnosu na zatvorenike koje su bili dužni štiti, pri čemu je optuženi Lazarević postupao i kao *de facto* zamjenik upravnika zatvora, dakle nosilac većeg stepena odgovornosti, iako bez efektivne moći u odnosu na ostale stražare i bez mogućnosti da ih on smjeni, da preduzme disciplinski postupak ili ih kazni, ali ipak u mogućnosti i obavezi da prijavi njihovo protivpravno djelovanje. Svakako, Vijeće je cijeno i brojnost radnji odnosno upornost koju su optuženi Lazarević i Stanojević iskazali u izvršenju djela.

Vijeće je od olakšavajućih okolnosti na strani svih optuženih cijeno njihov raniji neporočan život, izuzetno korektno držanje pred Sudom i uredno pojavljivanje bez ikakvih određenih mjera za obezbjeđenje prisustva, činjenicu da do sada nisu bili krivično gonjeni, da su porodični i da imaju djecu. Isto je imalo u vidu i to da su isti djelovali u vremenu i uslovima kada su paravojne formacije svojim okrutnim ponašanjem i nasilničkim djelovanjem, otežavale stražarima normalno obavljanje njihove dužnosti, kao i njihovo ponašanje nakon izvršenog krivičnog djela, u smislu da su nakon svega nastojali obnoviti ranije dobre odnose sa mnogobrojnim zatvorenicima i komšijama druge nacionalnosti i bivšim zatočenicima.

Takođe, činjenica da je određeni broj svjedoka naveo da su optuženi pomagali pojedinim zatočenicima i da nisu bili nasilni prema njima, jesu okolnosti koje je ovo Vijeće posebno cijeno i utvrdilo kao olakšavajuće. Tako je prihvaćeno da je optuženi Lazarević u nekoliko navrata pomogao zatvorenicima obezbjeđujući im medicinsku pomoć, a svjedok Ramis Smajlović je posebno posvjedočio da mu je isti jedne prilike samoinicijativno donio 20 junećih pašeta, jer je znao da svjedok ne jede svinjetinu. Takođe, svjedoci Ismet Ibrahimović i Banjanović Asim su izjavili da je Sreten bio dobar, a Asima je nakon što je bio premlaćen i doveden u Novi Izvor umio rekavši da ga „više nikad neće dirati“, zbog čega mu je svjedok zahvalan.

U pogledu optuženog Dragana Stanojevića, prihvaćeni su i posebno cijenjeni navodi svjedoka Smajlović Fadila da mu je optuženi pomogao; Bošnjaković Ahmeta,

koji se zahvalio optuženom na korektnosti u zatvoru; Buljubašić Alije, koji je opisao događaj kada ih je Dragan spasio od paravojnih formacija dok su bili na radu; Jeremić Nenada, koji je u inkriminisano vrijeme bio mobilisan kao vozač, te vozio zatvorenike na rad, kojom prilikom je najčešće bio Dragan i pomagao i štitiio zatvorenike; Ristić Dobrivoja, koji je imao radnu obavezu na poljoprivrednom dobru njegove firme i vozio na rad zatvorenike sa Ekonomije. Tom prilikom njemu bi dali spisak potreština, naročito cigareta koje bi svjedok za vrijeme putovanja kupovao u malom kiosku, kojom prilikom Dragan kao stražar koji ih je vodio to nikada nije branio. Dakle, optuženi Stanojević je pomagao većini zatvorenika za vrijeme njihovog boravka u zatvoru, iskazujući ljudskost i razumijevanje, pa većina oštećenih upravo zbog toga nije ni postavljala imovinski zahtjev u odnosu na njega.

U pogledu optuženog Ostojića, Vijeće je uzelo u obzir odsustvo upornosti i bezobzirnosti u vršenju krivičnih djela, obzirom na utvrđenje izvršenja samo jedne krivičnopravne radnje, te činjenicu da ga se generalno svjedoci-zatočenici ne sjećaju kao nekog ko je bio sklon nasilničkom ponašanju.

Sve navedene okolnosti koje je vijeće imalo u vidu i prilikom donošenja presude X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine, u njihovoj ukupnosti, po ocjeni ovog Vijeća, imaju karakter osobito olakšavajućih okolnosti, što je i ranije ocijenjeno.

U vezi sa značajem osobito olakšavajućih okolnosti i mogućnosti ublažavanja kazne, Vijeće ukazuje na sadržaj odredbe člana 42. KZ SFRJ, na koju su se branioci posebno pozivali. Tom odredbom zakona propisano je :

“Sud **može** učiniocu odmjeriti kaznu ispod granice propisane zakonom ili primjeniti blažu vrstu kazne:

(1)...

(2) kad utvrdi da postoje osobito olakšavajuće okolnosti **koje ukazuju da se i sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja.**”

Apelaciono vijeće je, u konkretnom slučaju, dakle, utvrdilo da sve pomenute okolnosti na strani optuženih, u svojoj ukupnosti, imaju karakter osobito olakšavajućih okolnosti. Međutim, imajući u vidu prirodu inkriminacija za koje je utvrđena krivica Sretena Lazarevića i Dragana Stanojevića, kontinuitet u preduzimanju radnji, određena upornost iskazana kroz radnje iz tački I.1.-4. izreke presude u odnosu na Sretena Lazarevića u

kontinuitetu preduzimate kroz tri mjeseca, a radnje iz tačke II.1. u odnosu na Dragana Stanojevića koje su preduzimate više navrata, Vijeće je stava da se ublaženom kaznom ispod zakonom propisanog minimuma, ne bi mogla u potrebnoj mjeri ostvariti svrha kažnjavanja, prvenstveno svrha generalne prevencije.

Naime, citirana odredba člana 42. KZ SFRJ daje mogućnost ublažavanja kazne ispod zakonom propisanog minimuma, ali samo ako su ispunjena oba kumulativno postavljena uslova: ako se utvrdi da postoje osobito olakšavajuće okolnosti i ako se sa ublaženom kaznom može postići svrha kažnjavanja. U konkretnom slučaju, po ocjeni ovog Vijeća, ispunjen je prvi, ali ne i drugi uslov, zbog čega Vijeće ne nalazi opravdanim primjenu odredbe člana 42. stav 2. KZ SFRJ i odmjeravanje kazne optuženim Lazareviću i Stanojeviću ispod zakonom propisane.

Za razliku od ranije presude u kojoj je razmatran kazneni okvir tada primjenjenog KZ BiH³, i u kojoj su osobito olakšavajuće okolnosti dovele do izricanja kazne ispod minimalne granice propisane kazne, jer je Vijeće u toj situaciji smatralo da će se svrha kažnjavanja propisana zakonom ostvariti sa tada izrečenim kaznama od 9 (devet) godina optuženom Sretenu Lazareviću i 7 (sedam) godina optuženom Draganu Stanojeviću (koje kazne su se mogle izreći samo ublažavanjem kazne ispod propisanog minimuma), Vijeće to sada ne nalazi, budući da je posebni zakonski minimum za predmetno krivično djelo prema KZ SFRJ kazna zatvora u trajanju od 5 godina.

Ovakav zaključak je u skladu i sa stavom iz Odluke Ustavnog suda, gdje se u paragrafu 71. navodi:

„Ustavni sud, međutim, zaključuje da je prekršeno pravo apelanata iz člana II/2. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 7. stav 1. Evropske konvencije, jer je u konkretnom slučaju retroaktivna primjena KZBiH bila na štetu apelanata u pogledu izricanja kazne, odnosno **postoji realna mogućnost da je retroaktivna primjena KZBiH bila na njihovu štetu u pogledu izricanja kazne iako to ne znači da bi apelanti i bili blaže kažnjeni**, što je protivno tom članu.“ (o.p. Vijeća, naglašavanje dodato)

Nasuprot navedenom što se odnosilo na kazne izrečene optuženim Lazareviću i Stanojeviću, Vijeće je našlo da se citirana zakonska odredba o ublažavanju kazne može primijeniti u odnosu na optuženog Slobodana Ostojića, odnosno da se ublaženom kaznom

³ Član 173. KZ BiH propisuje kaznu zatvora najmanje deset godina ili dugotrajni zatvor.

ispod zakonom propisanog minimuma od 5 godina, može u potrebnoj mjeri ostvariti svrha kažnjavanja, prvenstveno svrha generalne prevencije.

Cijeneći sve navedeno, a imajući u vidu zakonom propisane granice kažnjavanja za predmetno krivično djelo, svrhu kažnjavanja, te sve okolnosti koje su od uticaja da kazna bude veća ili manja, a naročito stepen krivične odgovornosti optuženog, pobude iz kojih je djelo učinjeno, jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, okolnosti pod kojima je djelo učinjeno, te lične i porodične prilike optuženih, ovo Vijeće je zaključilo da su kazne od 7 godina zatvora optuženom Sretenu Lazareviću, od 5 godina zatvora optuženom Draganu Stanojeviću i 3 godine i 6 mjeseci zatvora optuženom Slobodanu Ostojiću, za učinjeno krivično djelo adekvatne svim okolnostima slučaja i ličnosti svakog optuženog ponaosob i da će se sa istima u cijelosti ostvariti svrha kažnjavanja, i to, ne samo specijalna, nego i generalna prevencija.

S tim u vezi, Vijeće posebno napominje da se individualizaciji kazne i njenom ponovnom odmjeravanju, sada u skladu sa odredbama KZ SFRJ, ne može pristupiti sa čisto matematičkog aspekta u odnosu na prethodnu, kako je to indirektno sugerisano od strane branioca Stojanovića, već je neophodno cijeliti niz relevantnih okolnosti vodeći računa o svim aspektima njenog utvrđivanja, a pogotovo svrsi kažnjavanja.

Optuženim se na osnovu člana 50. stav 1. KZ SFRJ u izrečene kazne zatvora ima uračunati vrijeme koje su proveli u pritvoru od 22.09.2010. godine do 21.01.2011. godine, kao i vrijeme već provedeno na izdržavanju kazne po pravosnažnoj presudi Suda Bosne i Hercegovine broj X-KRŽ-06/243 od 22.09.2010. godine, i to od 21.01.2011. godine, kada su stupili na izdržavanje, pa nadalje.

ZAPISNIČAR:

Medina Džerahović

PREDSJEDNIK VIJEĆA

S U D I J A

Mirza Jusufović

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.